

Slovenská republika a evidovanie dopravných nehôd a ich následkov

Na základe viacerých komentárov uverejnených v médiách o nepresnostiach v štatistike nehodovosti Prezídium Policajného zboru považuje za potrebné uviesť, že spôsob a metodika evidovania následkov dopravných nehôd v súvislosti s evidovaním usmrtených, ťažko zranených a ľahko zranených osôb sa od roku 1994 nezmenili.

Pred týmto rokom t.j. pred rokom 1994 bola metodika evidovania dopravných nehôd a následkov na živote a zdraví rovnaká len sa nevykonávala elektronicky ale manuálne (t.j. spôsobom: kalkulačka – pero – zošit).

Elektronický zber informácií o dopravnej nehode a jej následkoch na živote a zdraví bol do praxe zavedený evidovaním údajov z dopravných nehôd v elektronickom „formulári o dopravnej nehode“ práve od roku 1994 v tzv. systéme „štatistického evidovania dopravných nehôd“ (ďalej len „ŠEDN“).

V roku 1994 bolo toto evidovanie ŠEDN upravené podľa interného predpisu Ministerstva vnútra SR „o štatistickom evidovaní dopravných nehôd“. Spolu s týmto predpisom bol vydaný „Číselník pre vyplňovanie formulára štatisticko-evidenčného systému dopravných nehôd“. Uvedený číselník uvádzal ako následky dopravných nehôd: počet usmrtených osôb, počet ťažko zranených osôb a počet ľahko zranených osôb. V číselníku sa okrem iného, uvádzal aj celkový počet usmrtených osôb, ťažko a ľahko zranených osôb zodpovedajúci skutočnosti zistenej do 24 hodín po nehode. **Do oficiálnej štatistiky sa teda započítavali podľa tejto evidencie len usmrtené osoby do 24 hodín, a to je spôsob evidovania, ktorý platí dodnes.**

Slovenská republika **od roku 2004**, kedy nadobudla účinnosť vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 225/2004 Z. z., ktorou sa vykonávali niektoré ustanovenia zákona Národnej rady Slovenskej republiky o premávke na pozemných komunikáciách (zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách), definuje pojmom

usmrtená osoba takú osobu, ktorá zomrela pri dopravnej nehode alebo na jej následky najneskôr do 24 hodín po dopravnej nehode,

ťažko zranená osoba bola označovaná osoba, ktorá pri dopravnej nehode utrpela ťažkú ujmu na zdraví podľa osobitného predpisu a

ľahko zranenou osobou bola osoba, ktorá pri dopravnej nehode utrpela ujmu na zdraví, nedosahujúca stupeň ťažkej ujmy na zdraví, okrem prípadov jednorazového ošetrenia, ktoré si nevyžadovalo odborné ošetrenie alebo práceneschopnosť.

Slovenská republika **od roku 2009** má pojmy: účastník dopravnej nehody, usmrtená osoba, ťažko zranená osoba, ľahko zranená osoba a škoda upravené v zákone č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“).

Podľa tohto zákona sa na účely vedenia záznamov v evidencii dopravných nehôd považuje za:

- a) usmrtenú osobu osoba, ktorá zomrela pri dopravnej nehode alebo na jej následky najneskôr do 24 hodín po dopravnej nehode,
- b) ťažko zranenú osobu osoba, ktorá pri dopravnej nehode utrpela ťažkú ujmu na zdraví,
- c) ľahko zranenú osobu osoba, ktorá pri dopravnej nehode utrpela inú ujmu na zdraví ako ťažkú, okrem prípadov jednorazového ošetrenia, ktoré si nevyžaduje odborné ošetrenie alebo práceneschopnosť,
- d) škodu ujma, ktorá vznikla na vozidle alebo inom majetku pri dopravnej nehode alebo

v súvislosti s ňou, ktorej výšku stanoví odhadom policajť, ktorý vykonáva obhliadku miesta dopravnej nehody.

V roku 2011 niektoré médiá poukazovali na prípady dopravných nehôd, pri ktorých ich účastníci zomreli nie na následky zranení, ktoré utrpeli pri dopravnej nehode, ale v inej príčinnej súvislosti (napr. s ich zdravotným stavom – infarkt, samovražďa a pod.).

Policajný zbor v štatistike dopravných nehôd eviduje prípady osôb usmrtených pri dopravných nehodách v súlade s princípmi evidovania usmrtených osôb pri dopravných nehodách v štátoch Európskej únie, tak že Slovenská republika rovnako, ako vyspelé štáty Európskej únie neeviduje v ŠEDN usmrtenie osoby, ak sa jedná o prípad:

- 1) samovražďy - nezahrnutá (okrem Dánska, Španielska a Francúzska) a
- 2) prirodzenej smrti - nezahrnutá (okrem Luxemburska a Švédska).

Za rok 2011 a k dnešnému dňu roku 2012 eviduje Policajný zbor všetky usmrtené osoby, ktoré zomreli na následky dopravných nehôd v súlade s vydaným právoplatným rozhodnutím príslušného vyšetrovateľa, prokurátora alebo príslušného súdu vrátane tých prípadov, pri ktorých boli účastníci dopravnej nehody usmrtení v dôsledku utopenia.

Od 1. 11. 2011 v zmysle novely zákona o cestnej premávky zákonom č. 313/2011 Z.z., Policajný zbor poskytuje informácie o pacientoch z dopravných nehôd Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ďalej len „Úrad“) s cieľom predchádzať znevažovaniu objektívnosti svojej evidencie o dopravných nehodách, ktorá patrí v Európskej únii medzi najpresnejšie.

Úrad môže údaje o zranených a usmrtených osobách pri dopravných nehodách porovnávať so svojou evidenciou pacientov, ktorí utrpeli zranenie alebo boli usmrtení pri dopravných nehodách a môže tak kontrolovať ako uznaná a objektívna spoločenská autorita z údajmi z policajných evidencií.

Prehľad základných štatistických ukazovateľov dopravnej nehodovosti za roky 1966 – 2009

Rok	Počet DN	Následky dopravných nehôd		
		usmrtení	ťažko zr.	ľahko zr.
1966	12 823	543	2 305	5 191
1967	9 223	542	2 230	4 781
1968	11 516	755	2 852	5 636
1969	14 387	746	3 218	6 032
1970	15 239	674	3 032	5 703
1971	17 033	711	3 050	6 084
1972	18 411	761	3 159	6 216
1973	19 952	725	3 011	6 493
1974	19 158	680	2 867	5 910
1975	19 246	691	2 755	6 032
1976	18 034	682	2 967	6 308

Rok	Počet DN	Následky dopravných nehôd		
		usmrtení	ťažko zr.	ľahko zr.
1977	19 199	686	2 723	6 340
1978	18 581	695	2 584	5 980
1979	27 620	567	2 082	5 558
1980	25 987	553	1 834	5 379
1981	23 370	517	1 900	5 457
1982	20 253	465	1 673	5 029
1983	21 952	452	1 736	5 598
1984	23 847	449	1 806	5 739
1985	26 413	455	1 760	5 883
1986	26 494	438	1 653	5 804
1987	27 622	424	1 689	5 986
1988	29 560	436	1 805	7 043
1989	30 936	483	2 143	7 423
1990	35 213	662	2 469	8 165
1991	34 167	614	2 289	7 417
1992	42 557	677	2 638	8 862
1993	50 198	584	2 737	8 695
1994	53 436	633	2 603	8 391
1995	60 563	660	2 791	8 782
1996	75 726	616	2 699	8 943
1997	64 977	788	3 879	9 694
1998	57 532	819	3 124	9 778
1999	55 683	647	2 684	8 782
2000	50 932	628	2 204	7 890
2001	57 258	614	2 367	8 472
2002	57 060	610	2 213	8 050
2003	60 304	645	2 163	9 158
2004	61 233	603	2 157	9 033
2005	59 991	560	1 974	8 516
2006	62 040	579	2 032	8 660
2007	61 071	627	2 036	9 274
2008	59008	558	1806	9234
2009	25 989	347	1 408	7 126
2010	21 611	345	1207	6 943
2011*	14991	324	1140	5905

*17.2.2012 bude aktualizované v informačnom systéme dopravných nehôd - uzávierka
Od roku 1997 sa v ŠEDN evidujú aj dopravné nehody zavinené pod vplyvom alkoholu.

Európska únia a ostatné štáty – evidovanie dopravných nehôd a ich následkov

Štatistické údaje o dopravných nehodách a ich následkoch hodnotia štáty Európskej únie autonómne, neexistujú jednotné, záväzné, medzinárodné definície takýchto údajov.

Za dopravnú nehodu sa pre potreby medzinárodných prehľadov o dopravných nehodách (štatistické prehľady EHK OSN o dopravných nehodách, štatistické prehľady o dopravných nehodách v Európskej únii (databáza CARE) a štatistické prehľady OERCD (databáza IRTAD)) **považuje len dopravná nehoda s následkom na zdraví a živote a nie udalosť v cestnej premávke, pri ktorej došlo len k hmotnej škode.**

Na medzinárodnej úrovni medzi najvýznamnejšie štatistické prehľady dopravnej nehodovosti patria:

- I. štatistické prehľady EHK OSN o dopravných nehodách (ročne publikovaná Štatistika dopravných nehôd v Európe a Severnej Amerike),
- II. štatistické prehľady o dopravných nehodách v Európskej únii (ročne publikovaná Štatistická správa o dopravných nehodách v Európskej únii).

Ad I.) Štatistiku dopravných nehôd v Európe a Severnej Amerike publikuje pracovná skupina EHK OSN pre dopravné štatistiky na základe informácií od jednotlivých štátov. Slovenskú republiku v tejto pracovnej skupine zastupuje Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.

V tomto štatistickom prehľade sa definície základných ukazovateľov dopravných nehôd uvádzajú nasledovne:

Usmrtená osoba – osoba, ktorá zomrela pri dopravnej nehode okamžite alebo do 30 dní od nehody s následkom na zdraví následkom tejto nehody.

Zranená osoba – osoba, ktorá nezomrela, ale utrpela zranenie ako následok dopravnej nehody s následkom na zdraví, zvyčajne vyžadujúce lekárske ošetrovanie (liečbu).

Ťažko zranená osoba – zranená osoba hospitalizovaná na viac ako 24 hodín.

Ľahko zranená osoba – zranená osoba, s výnimkou ťažko zranenej osoby.

Dopravná nehoda s následkom na zdraví – dopravná nehoda s najmenej 1 cestným vozidlom, ktoré bolo v pohybe na verejnej alebo súkromnej ceste, na ktorú má verejnosť prístup, pri ktorej došlo k zraneniu alebo úmrtiu najmenej 1 osoby. Štatistické prehľady EHK OSN o dopravných nehodách v Európe a Severnej Amerike sa týkajú len dopravných nehôd s následkom na zdraví a živote a nie udalostí v cestnej premávke, pri ktorých došlo len k hmotnej škode.

Ad II.) Štatistickú správu o dopravných nehodách v Európskej únii publikuje Európska komisia na základe databázy CARE.

V tejto databáze sú naložené „surové“ evidenčné databázy dopravných nehôd jednotlivých členských štátov (bez údajov, ktoré by viedli k novej identifikácii osôb). **Za dopravnú nehodu sa považuje len nehoda s následkom na zdraví a živote a nie udalosť v cestnej premávke, pri ktorej došlo len k hmotnej škode.** Kompatibilita štatistického prehľadu Európskej únie s národnými štatistikami je zabezpečená aplikáciou tzv. transformačných pravidiel. Vzhľadom na neexistenciu harmonizácie klasifikácie zranenia pri dopravnej nehode, štatistické prehľady Európskej únie nerozlišujú závažnosť zranenia. Glosár údajov databázy CARE z r. 2005 však poskytuje nasledovné definície závažnosti zranenia (v EÚ-15):

Ťažko zranený – zranený pri dopravnej nehode. Hospitalizovaný najmenej na 6 dní (Francúzsko), hospitalizovaný najmenej na 24 hodín (Belgicko, Nemecko, Španielsko od r. 1993, Grécko, Luxembursko a Portugalsko), hospitalizovaný v nemocnici (Dánsko, Holandsko). nehospitalizovaný, hospitalizovaný na pozorovanie alebo v nemocnici pre liečbu (Veľká Británia, Írska republika, Sev. Írsko). Bez zmienky o hospitalizácii (Rakúsko a Švédsko). Názor polície (okrem Belgicka, Španielska od r. 1993, Francúzska, Luxemburska, Holandska a Poľska). Policajná správa poskytnutá (Dánsko, Španielsko pre 1993, Veľká Británia, Írska republika, Sev. Írsko). Osoba zomrela po 30 dňoch od uzavretia dopravnej nehody (okrem Francúzska, Luxemburska a Portugalska). Takýto údaj nesleduje Taliansko a Fínsko.

Ľahko zranený – zranený pri dopravnej nehode. Hospitalizovaný na 6 alebo menej dní (Francúzsko). Hospitalizovaný na menej ako 24 hodín (Belgicko, Nemecko, Španielsko, GR a Portugalsko). Nehospitalizovaný (Dánsko, GB, Írsko, Sev. Írsko, Holandsko). Lekárske ošetrovanie potrebné (Dánsko, Francúzsko, Luxembursko, Portugalsko). Policajná správa poskytnutá (Dánsko, Španielsko pred 1993, Veľká Británia, Írsko a Sev. Írsko). Názor polície. Takýto údaj nesleduje Taliansko a Fínsko.

Usmrtený – smrť do 30 dní (v zmysle Štatistického prehľadu EHK OSN o dopravných nehodách v Európe a Severnej Amerike 1995 a ďalšie roky), okrem: Rakúska (3 dni – pred rokom 1992), Španielska (24 hodín v CARE, 24 hodín pred r. 1993 v publikáciách), Francúzska (6 dní), Grécka (24 hodín), Talianska (7 dní), Portugalska (24hodín/30 dní). Samovražda nezahrnutá (okrem Dánska, Španielska, Francúzska). Prirodzená smrť nezahrnutá (okrem Luxemburska a Švédska). Z vyššie uvedeného je zrejmé, že sa evidencia dopravných nehôd a ich následkov eviduje v samotnej Európskej únii nejednotne, najmä vo vzťahu ku kategorizácii následkov na živote (ľahko zranené a ťažko zranené osoby).

Slovensko sa pridriava zavedeného spôsobu evidovania dopravných nehôd a ich následkov tak, ako boli v rámci európskych krajín zavedené v praxi aj pred rokom 1993 s tým, že od roku 1994 ich eviduje elektronickým spôsobom v rámci systému ŠEDN, resp. od roku 2010 prostredníctvom Informačného systému dopravných nehôd (ďalej len „ISDN“), pričom pracuje s jednotnou metodikou pre posudzovanie následkov na živote a zdraví.

Vzhľadom na uvedené ubezpečujeme verejnosť, že Policajný zbor od nadobudnutia účinnosti zákona o cestnej premávke, t.j. od 1. februára 2009, nezmenil spôsob štatistického vykazovania počtu dopravných nehôd.

Hlavné sledované kritérium t.j. následky dopravných nehôd na živote a zdraví sú Policajným zborom evidované stále jednotnou metodikou,

- od roku 1994 prostredníctvom elektronického formulára o dopravnej nehode v systéme ŠEDN,
- od roku 2009 sa v evidencii dopravných nehôd neuvádzajú udalosti v cestnej premávke, ktoré zákonodarca vymedzil ako škodové udalosti, nakoľko tieto Policajný zbor neobjasňuje,
- od roku 2010 v systéme ISDN (ISDN je obdoba ŠEDN, ktorá umožňuje vykonávať analýzy dopravných nehôd podrobnejšie).

Následky dopravných nehôd v roku 2011 sú zaevidované ako historicky najnižšie, t.j. bolo zaevidovaných najmenej usmrtených, ťažko a ľahko zranených osôb pri dopravných nehodách na cestách v Slovenskej republike, čo je nespochybniteľný fakt. Škodové udalosti eviduje slovenská kancelária poisťovateľov.